

Landskap: *Småland.* Upptecknat av: *Hans Sveden.*
Härad: *Sunnemo.* Adress: *Öla Hammida.*
Socken: ..... Berättat av: .....
Uppteckningsår: *1938.* Född år ..... i .....

Uppteckningen rör *Flottning.*

Massaved kallas "massve". Att ut-
föra arbetet med flötningen, kallas
att "flöta". Om en person som syss-
lade med flötningensarbete sade man:
"han ä' ve flötän". De personer som
utförde flötningensarbetet kallades "flö-
tara". Förmannen vid flötningen
kallades "flötarebas". Arbetet med
utkastningen av massaveden i ån
i sjön, kallades "häv ut ve". Då man
uthastat veden sade man att "ven
va uthovän". Då veden var uthas-
tat i en å, pinga några män gå
på stranden, utmed ån och se ef-
ter så veden ej stannade. Det red-
skap som användes att lossa mas-
sared med, samt föröfrigt kom till

daglig användning var "flätthaka"
Denna bestod av en tudelad järnha-
ke, vars ena spets var böjd nedåt
under det andra spetsen väl var
något böjd åt motsatt håll, men
dock pekade någorlunda rätt ut.
Haken var "sjäft" på ett långt,
smalt träskäp, kallat "flättrait"
Att med denna hake föra fram
massavedsstockarna, kallades att
"pete på veden". Då massaveden stan-
nade i ån, samt samlades till en
tät klunga, kallades denna en "stäpp".
Att med haken lossa veden, så att
denna började följa med strömmen,
kallades att "lossa stäppan". En
plats i ån där strömmen gick

i virvel och vreden därigenom kan
att gå runt kallades "smårshäla".
Då vreden flöt i en å som på en
längre sträcka angavs av hårs och
bumpig mark som om våren bli-
vit översvämmad av vatten; bru-
kade man för att vreden skulle
följa strömfåran brukade man lägga
hinder både sidor om ån. Dessa
hinder utgjordes dels av massa-
vedsstöckar, dels av långa träslanor.
Slanorna som kallades "aasa" sam-
manbands vid varandra med ett
järnträd. (Möjligt är att trävidjan
använts för detta ändamål). För att
slanorna skulle förbli i rätt lä-
ge slog man ned några massaveds-

stöckar, samt band slänorna vid
dessa. Arbetet med denna stäng-
ning för veden, kallades att "jära".
Var det djupare vatten och man
behövde starkare hinder ex. mot en
sjövik, där strömmen var stark, eller
vid en dammbyggnad, lade man gro-
va trästöckar som hinder för veden.
Dessa stöckar kallades "länssä". Ar-
betet med länssarnas utläggande, be-
tecknades med "lägg ut länssä". Den
sträcka av ån, som varje man hade
att övervaka, i och för vedens gång,
kallades ett "pass". Då veden av
någon anledning stannade, vilket
kunde bero på en sten i vatten-
ytan, några utskjutande trädgrenar

eller vattenmirvel, ja även allt för
svag ström, sade man att det "stän-
pade". "då" ble stäpp". Då strömmen
var mycket svag, och vaden därige-
nom kom att flyta mycket sakt,
och till och med helt stanna, gick
man med flottbaken draga fram
vaden. Detta kallades att "lea" fram
vaden. Då man på platser där
vattenståndet var högre, så att det
var omöjligt gå ut till ån, och det
ej var lämpligt att använda bå-
tar, brukade man förjårdiga små
flottar, bestående av 4-8 st massa-
vedsstöcker, vilka sammanköles me-
delst några brädstuppar som spi-
kats fast. Denna förkast som stä-

kades fram med flottbaken, kalla-
des "na britte". Att tillverka en
"britte" kallades "lana te na britte".
eller "slaa ihop na britte". Att låta
massaveden passera genom en lucka
i en dammbyggnad kallades att "tappa".
Då veden ralkades dammen lade
man en trälånse över ån. Denne
lånse kallades "bom", "bommän".
Då veden skulle tappas genom fal-
let fick många arbetare lov att när-
vara. Att kett eller delvis "öppna
bommen" så att veden fick passera,
kallades "släppa paa". Ex. på uttrycket:
"Han släppa paa ja fad^r". Råhade ve-
den stanna strax nedanför fallet, så
fick man ett svårt arbete med att få den loss.

Di massaveden passerat genom ån gick man båda sidor om densamma och skjöt ut de klampar som flutit upp på stränderna. Detta arbete kallades att "rånna". Om de personer som utförde detta arbete sade man "di följja må rånstät". Dessa arbetare skulle även samla upp det stängsel som utlagts.

Medtransporten över sjöarna tillgick på följande sätt: Di vedan närmade sig en sjö lade man sammanhopplade länssor i en ring i sjön vid åmynningen. Denna ring av länssor kallades "länssoringen". Att utlagga dessa länssor kallades att "lägg ut länssoringen". Di nu vedan

kom till utloppet, flöt den in i
länsringen. Storleken på länsringen
var olika, beroende på om sjön var
stor eller liten, samt hur mycket
ved man hade att flotta. Ibland tog
man flottor med upp till 25-30 län-
sar till ring. Länsarna vara sam-
manbundna med det så kallade "käppätet" eller
också med det så kallade "klava". I äldre tid
torde ha förekommit att vidjor (väjor)
bundits till "kaongka" var med län-
sarna sammankopplade. Då veden
ej ville pecha sig i länsringen, be-
roende på att strömmen var svag,
vinden blåste mot eller sjöstran-
den var beuxen med gräs eller vad
brukade man med bätar föra ut

veden. Detta tillgick på så sätt, att man placerade båten på tvåren och med flötthakarna stakade sig fram. Då man fått in så mycket ved i länningen, som var möjligt, lade man en länna över ån. Denna länna kallades "barn". Sedan lög gjorde man en eller 2 lännor vilka man lät ligga utefter åmynningen, och barn vara avsedda att sammankoppla länningen med. Detta arbete betecknades med ett "knäppa flötån". Då länorna vara sammankopplade betecknades med 2 lännor med "flötån". Ja även innan "flötån va full" förekom denna beteckning. För att draga dessa flötter använde

man ett ankarspel vilket drags
för hand. Själva spelet bestod av
Trästöcker med ett lager av plank
ovanpå. Mitt på spelet fanns en
uppriktstående Trästök placerad, så
att den löpte runt. I denna stök
fanns utriktstående armar av Trä,
kallade "bommar" i vilka man drog.
I den uppriktstående stöcken var
en lina fastgjord. Linans andra
ända var fastgjord i ett ankare, som
kallades "kallån". Då man skulle
draga "spelet" ^{"draggån"} rodde man ut med
linan, så långt denna räckte, samt
kastade ut ankaret på sjöbotten.
Arbetet med att ro ut med anka-
ret kallades att "ro ut må kallån".

eller "ro ut mä² draggån". Då man sedan genom att gå runt på spelet, dragande i "bommarna" kom den uppåtstående stocken att gå runt började flotten röra sig framåt. Att på detta sätt transportera visket, kallades att "dra" eller "spela flötön". Då man dragit så länge att flotten kom till ankaret drog man upp detta, som raddes längre ut och utkastades ända. På detta sätt fortsatte man tills man kom över sjön. Då sjöbottnen var sandig och ankaret ej tagit tillräckligt fäste utan gled då man drog i spelet, sade man att "kattån" eller "draggån" och "åsa" Den båt som användes

då ankaret utreddes kallades "dragg-
båtän". Denna båt var större än
de vanliga båtarna, samt försedd med
2 par åror. Det spel som nu beskri-
vits kallades ofta "vandringsspel".
På mindre sjöar hade man ett spel
med liggande axel, vilken var för-
sedd med korta träbommar för
dragningen. Detta spel kallades ofta
"vingaspel". Då flotten kom fram
till bestämmelseorten och vreden
skulle vidare passera genom en ö
öppnade man en länse och lät
vreden följa med strömmen. Detta
kallades att "tappa flötän". Då flat-
ten var tappad tog man spel och
länser på släp efter båtarna, för att

känta en ny flotte. Detta kallades
att "ra spel i länse".

Arbetet med uppdragningen av man-
sveden betecknades med "dra ve"

Om en person som sysslade med
veduppdragning sade man "han ä^r ve
äppdraningän" eller "han ä^r ve mass-
veddraningän". En händelse som
förekom under mitt flottningsarbete
skall jag här omtala. Det var så att
en flottare från orten hade en så-
dan massa lösa att han "lusede" med
vartenda logi han bodde på, ända
från lilla helgei, samt med mot
Delary. Bänderna blev rasande. Alla
flottare som sammanträffade med
den av ohyra "örelöchte" mannen

sjöck med av dennes läsa, och i sin
Tur sprada de läsaen överallt i byg-
den, där de hade legi. Detta hände
ett par år innan jag började flott-
ningen. Nu blev det svårt att få
legi hos bönderna som ej ville ha
med några "lusackunga" att göra. Slut-
ligen gav dock de flöata med sig på
arbetarnas enträgna böner. Jag blev
förflyttad från Åurkå till Medåsa, i
och för flotttransport på sjön mäkelin.
Då jag här skulle leda arbetet, blev
min första uppgift den, att söka få
legi åt mitt folk, - men detta var ingen
lätt sak. Vi hade förr bott på en
gård ett stycke från sjön, men till
detta folk ville jag gärna gå. De

LINDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

läg gården ett stycke från sjön, delar
var bondfolket så snåla att jag aldrig
sett maken. Köppet vi fick köpa var
så gott som bara natten. Endast en liten
liten böna brukade sitta i struten på
kitteln, och som gjorde att kaffet spru-
tade över bordet då bönan kom loss.
Bonden var till den grad högfärdig att
vi riktigt mätte illa då vi såg honom.
Han hade gått i slakterilåsa, och var försedd
med ett bälte, vid vilket ett 30 tal mardröskop
voro fastgjorda. En morgon frågade bonden
oss om vi villi närvara vid en slakt-
förrättning. I tron att ett större djur
skulle odlivas begär vi oss med bon-
den i spetsen ned till ladugården.
Då vi kommit till platsen för dräset

sade bonden att vi skulle vänta ett
 tag medan han gjorde sig iordning.
 Han försannas in i en bod, och då han
 kom ut därifrån såg han sannoligen
 ut som en riktig råvarhäuding. Ett
 bländande vitt förkläde skyndi de långa
 benen, runt om midjan satt kättet med
 de otaliga mordvapnen, och i händerna
 hade han klubba och yxa. Med stoltthet
 och själabeundran såg han på oss enkla flottare.
 Då djuret slutligen skulle avlivas, befunns detta
 vara en 3 veckor gammal spädkalva. Vi hade alltså
 att vara allvarsamma under den hägtidliga ceremonien.
 Alltså hade denne bonde villet vi ej ha. Jag begär mig
 till en fiskare som bodde vid sjön, denna man sade:
 "nä ja o klett melnsade fjö". Jag förklarade att vi
 visst ej hade några lås, men detta trodde jag gubben på.
 Slutligen fick vi dock löfte att gästa honom en tid.